

Theatraleleven - Theatertijdschrift, Syrië 1982

Imaan Dhedir had een grote doorbraak in haar spel zoals (evenzeer) haar collega Hazim Kamaledin, die de hoofdrol speelde. Hij heeft een grote fysieke lenigheid getoond en prachtige mogelijkheden van emotionele omschakeling.

...
...

Erwin Jans Dramaturg, 1994

De dialoog tussen zijn theatertraditie en de onze is trouwens het expliciete uitgangspunt van zijn werk. Zijn tekst *Blauw van As* en de opvoering ervan hebben mij ervan overtuigd dat hij niet alleen zijn eigen theatertraditie kent, maar ook vertrouwd is met de verworvenheden van het moderne westerse theater. Zijn theater is bij uitstek een plaats van artistieke dialoog tussen culturen, zonder in de gemakkelijke clichés van een dergelijk project te vervallen.

...
...

KunstenFestivaldesArts, 1995

Hazim Kamaledin stelt met zijn theaterervaring als auteur, acteur, dramaturg, regisseur, scenograaf in zijn geboorteland en elders verschillende aspecten van theater in vraag. Hij laat de klassieke artistieke conventies achter zich en stelt zich in zijn werk open voor de kritische bijdragen van de acteurs waarmee hij werkt. Samen met hen creëert hij zijn eigen mengvorm van theater uit de Oosterse en de Westerse traditie.

...
...

De Morgen, 1995

De beschikbare middelen worden creatief ingezet. Niet alleen de ruimte wordt anders benut dan in onze theatertraditie gebruikelijk is. Ook met de gordijnen en een kramakkelig tafeltje wordt vindingrijk omgesprongen. Het getok van stokken op de vloer en terugkerende perkussieritmen zijn medebepalend voor de dynamiek van de voorstelling. Bovendien brengen ze verwantschappen aan tussen scène's waarin dezelfde personages aan bod komen.

...
...

Al Hayat (dagelijks Arabische krant in Londen), 1995

Het experiment van Hazim Kamaledin heeft een zeker ambitieus karakter omwille van de risico's die genomen worden en houding die aangenomen wordt ten aanzien van verscheidene theaterdisciplines en technieken qua spel, dramaturgie, regiëstijl. Op esthetisch vlak keert hij zich af van de uiterlijke eenheid van een artistiek product ten voordele van andere dimensies, de zintuiglijke, de a-rationele. Hij kiest daarom voor het experiment dat wie weet ooit eens zal uitgroeien tot een authentieke stijl.

...
...

An-Marie Lambrechts – Dramaturg, 1996

Over 'Foto's in de storm'

Ik stel steeds weer vast dat rechtlijnige verhaalstructuren met een rechttoe rechtaan narrativiteit je niet aantrekken. Je snijdt verschillende verhaallijnen door elkaar; de ruimtes staan veeleer in een imaginair verband tot elkaar en slechts incidenteel in een 'logisch' verband. Laat me logisch hier maar even gemakshalve definiëren als gehoorzaamend aan de wetten van een theaterrealisme dat 'onze' werkelijkheid imiteert, een begrip vanuit de tijd dat er nog 'een' werkelijkheid was. (...) Dat heeft zo zijn implicaties op de personages die je neerzet: veeleer dan karakters

met afgeronde verhalen, zijn het flitsen van mensen die we te lezen krijgen. Soms zijn het ook schimmen of schaduwen, niet in de zin dat het bleke afschijnsels zouden zijn van echte mensen, integendeel. Het zijn uitsnijdingen van een mensenleven op de meest heftige momenten. (...) Vaak spelen de verhalen zich af op de snijlijn van leven en dood. Daar waar alleen de essentiële vragen gelden of nog anders waar hoog spel gespeeld wordt: het kan alleen gaan over overleven, geweldpleging, macht, sterven, en dus over liefde, pijn, lijden en verlies. (...) Dit is ook het moment waarop jij het politieke en het individuele verweeft. Waar de inhoud geldig is voor de vele culturen waarbinnen jij en wij ons bevinden.

...

...

Al-Quds (dagelijks Arabische krant in Londen), 1996

Over 'Heupen met hersens'

Hazim Kamaledin neemt een absolute stap buiten de routine van het theater doordat hij alle technieken onthult en naar de essentie gaat; de acteur en de toeschouwer. Hij creëert abstracte visuele beelden en brengt die in een mysterieuze atmosfeer waarin verschillende talen, kleuren en codes zich vermengen.

...

...

Anne Provoost – auteur, 1996

Over 'Heupen met hersens'

Het duurt even voor je het doorhebt, en de begeleidende brief bij de productie zet je op het verkeerde been, maar *Heupen met Hersens* biedt geen verhaal. Het is de interpretatie van een scharniermoment, de weergave van een gevoel, nl. van de eindeloosheid van het gevecht, de uitputting en daarenboven het verslaafd zijn aan de uitputting. (...) *Heupen met Hersens* is de uitbeelding van het gevecht met alles wat weerstand biedt, lucht bijvoorbeeld, of zand waaronder je tijdens de woestijnstorm begraven wordt, maar ook met de bodembekkenspijer tijdens een bevalling, of het keurslijf in al zijn vormen.

Heupen met Hersens is een schok, de schok van het vreemde, een bewust onvrede opwekken: wat doe ik hier, in deze zaal, bij deze dansers? Als kijker voel ik weerstand omdat de codes van mijn cultuur worden doorbroken. Je zit met het gevoel dat iemand iets onbetamelijk doet en dat je daar toevallig te dicht op zit. (...) Het is een stuk van clichés - een hommage aan het uithoudingsvermogen van de vrouw (als de man het paard is, is de vrouw de ezel) - clichés in de letterlijke zin van het woord: afdruk in spiegelbeeld, de dia die achterstevoren zit; de vrouw die gesluierd had moeten zijn, tot over haar neus bedekt, laat op twee meter van me af haar borsten zien. Bijgevolg raak ik van dit gevoel niet af: als dansers als kippen aan me komen pulken, dan moet ik wel vol maden zitten.

...

...

Mohammed Sef - Al-Quds - Londen - 29 oktober 1996

Over 'Over Heupen met Hersens'

In deze voorstelling neemt Hazim Kamaledin een absolute stap buiten de routine van het theater doordat hij alle technieken onthult en naar de essentie gaat; de acteur en de toeschouwer.

Hij creëert abstracte visuele beelden en brengt die in een mysterieuze atmosfeer waarin verschillende talen, kleuren en codes zich vermengen.

...

...

The Experimental nr 5 (de dagelijkse krant van het Internationale Experimentele Theaterfestival te Cairo) - september 1997.

Over 'Over Heupen met Hersens'

Heupen met Hersens behandelt een eenvoudig thema over een bedoeïene die lijdt onder een hard leven en streeft naar een burgerlijke staat en een lerares die het leven van de stad en de technologie bestrijdt om op zoek te gaan naar een primitief leven.

De voorstelling heeft een zeer grote technische kwaliteit en werkt met toegankelijke communicatiemiddelen.

...

...

The Experimental (dagelijkse krant van het Internationale Experimentele Theaterfestival te Cairo), 1997

Over 'Heupen met hersens'

Heupen met Hersens behandelt een eenvoudig thema over een bedoeïene die lijdt onder een hard leven en streeft naar een burgerlijke staat en een lerares die het leven van de stad en de technologie bestrijdt om op zoek te gaan naar een primitief leven. De voorstelling heeft een zeer grote technische kwaliteit en werkt met toegankelijke communicatiemiddelen.

...

...

Ahmed Chemmies - The Experimental nr 7

Over 'Over Heupen met Hersens'

Het Openlucht Theater in de Opera was absoluut naakt.

Het lichaam van de acteur, zijn dynamische ritme, zijn beheersing en de stem - die doet denken aan het werk van André Breton waarin klanken en de woorden vermengd worden zonder betekenisgeving - zijn de expressieve fysieke elementen waarvan Hazim Kamaledin zich bedient. De belichting, die gevarieerd wordt in een gamma van rood naar blauw, draagt de inhoudelijke codes van de structuur van elke scène.

Enkel dit waren de instrumenten van de regisseur om zijn boodschap door te geven aan het publiek.

Alhoewel de meeste surrealistische spektakels in het westen geleund hebben op teksten, is Hazim Kamaledin zijn eigenschap dat hij afstand neemt van een geschreven tekst.

En hij doet dat bewust, zodat hij kritiek levert op de theatergeschiedenis, die gebaseerd is op het werk van Meyerhold en Grotowsky.

...

...

The Experimental nr 10

Over 'Over Heupen met Hersens'

Het Openlucht Theater in de Opera was de plek waar de grootste publieksopkomst genoteerd is.

Meer dan vijfhonderd toeschouwers hebben hun weg gevonden naar de Belgische voorstelling Heupen met Hersens.

...

...

The Experimental (dagelijkse krant van het Internationale Experimentele Theaterfestival te Cairo), 1997

Over 'Heupen met hersens'

Het was duidelijk dat de regisseur (Hazim Kamaledin), die deelnam aan het spel van de acteurs, zich wou uitdrukken via het gebruik van twee verschillende culturen, de Arabische en de Nederlandse. Hij is er in geslaagd ze in een harmonieus en coherent kader te brengen, zonder een spoor van contrast na te laten.

...

...

De Standaard, 1997

Over 'Gamma van stilte'

Hazim Kamaledin houdt niet van het multiculturele epitheton dat zijn theater zo vaak krijgt toebedeeld. Daar kan je voor pleiten: waarom perse dat verschil? Toch maakt Woestijn'93 voorstellingen die aan de gangbare kijkervaring ontsnappen. *Gamma van Stilte* klost minstens vier componenten aaneen tot fantasierijk kantwerkje. Spoelen waarvan Kamaledin zich bedient: verhaal, mysterie, emotie en lichaam.

(...) Golvend op meditatieve muziek die de ruimte vult, balanceren de lichamen moeiteloos tussen plus en min, aantrekking en afstoting.

...

...

Een toeschouwer – dichter en straat muzikant, 1997

Over 'Gamma van stilte'

De schimmen van de verbeelding, de hallucinatie van het verlies tot leven brengen, is een magnifieke prestatie.

De dromen van de achtergebleven familie die als schaduwen en beelden verschijnen en verdwijnen...

't Beklemt.

Bedankt voor je moed.

...

...

De Morgen, 1998.

Over 'De uren nul'

Kamaledin schreef voor *de uren nul* tien korte verhalen, die qua structuur, beeldenrijkdom en fantasie aanleunen bij authentieke fabels en legenden. Als Vlaamse toeschouwer denk je onmiddelijk aan *duizenden-één-nacht*, je enige referentiepunt. Bij nader toezien blijkt de eenzame strijd van Meh'kaan, het hoofdpersonage uit *de uren nul*, eveneens geworteld in de twintigste-eeuwse westerse tradities van absurdisme en existentialisme. Ook populaire cultuur is Kamaledin niet vreemd: Meh'kaan heeft verdraaid veel weg van een Arabische James Bond, die in opdracht van een geheime dienst de meest lachwekkende taken krijgt opgelegd, zoals het heraanleggen van de woestijn.

...

...

De Standaard, 1998.

Over 'De uren nul'

Voor het eerst kwam het magisch aspect van deze tekst goed uit de verf. Eeuwen geschiedenis en kilometers afstand worden probleemloos overbrugd. Alles is met alles verbonden in dit tijdloos universum. Concreet met abstract. De mens met het goddelijke.

...

...

Goran Proot - Culturele Studies, KUL, 1999

Over 'De uren nul'

Op een ander ogenblik is de verteller bij een oase in de woestijn aangekomen die later "een walvis onder het zand" blijkt te zijn. Inspelend op de mogelijkheden van de lokatie trekt hij bij het aanrecht de mengkraan open en laat het water overvloedig in de spoelbak weglopen. Het ruisende water vormt een achtergrond waartegen de kleuren van het verhaal op dat ogenblik een grote diepte krijgen. De beeldbuizen en onstuitbare waterstraal zijn vondsten van het ogenblik, eigen aan de toevallige aangeboden scène. Maar ze zijn meer dan dat. Door deze elementen van onze cultuur even aan te raken, door ze naast het oude Arabische verhaal te plaatsen ontstaat een spanning en een interessant contrast.

...
...

Peter Anthonissen in De Morgen, 9 februari 2000:

Over *Het oog van de dadel*

Kamaledin vertrekt van een in het westen herkenbare vertelvorm (Sheherazade duikt zelfs op) en gaat er vervolgens zijn eigen weg mee. Het oog van de dadel is immers een bij uitstek politieke voorstelling.(...) Niet dat het Kamaledin specifiek om de situatie in zijn thuisland te doen is. Zijn vertelling staat buiten tijd en ruimte, en combineert de mythische verhaalpracht van het oosten (de dichter die in een boom verandert) met een kafkaïaanse beklemming.(...) het oog van de dadel is een ode aan de verbeelding. Een van de waardevolle extra's die Kamaledins aanwezigheid in Antwerpen meebrengt, is het lichamelijke voordeel dat Vlaamse acteurs kunnen behalen door met hem te werken. Bewegingstraining is immers één van de bouwstenen van zijn creatieve arbeid.

...
...

Lieve Dierckx in de Wijkgazet, 18 februari 2000:

Over *Het oog van de dadel*

"Het oog van de dadel" is een hard stuk, maar prachtig om naar te kijken. Om naar te luisteren ook, daar zorgt de live-begeleiding door luitspeler Abdelkader Zahnoun voor.

...
...

Roel Verniers in de Standaard, 29 januari 2001:

Over *De Kop van de Mameluk Djaber*

De Kop van de Mameluk Djaber onderscheidt zich door vormgeving en spel. De opstelling suggereert betrokkenheid, interactie tussen spelers en publiek. Je kunt de spelers ruiken, misschien wil je ze wel aanraken.

...
...

Sally De Kunst in De Morgen, 31 januari 2001:

Over *De Kop van de Mameluk Djaber*

De nomadentent die het toneel is van de Kop van de Mameluk Djaber. Het publiek neemt plaats op kussens in de vier hoeken van de tent. Op de tonen van de muziek van Abdelkader Zahnoun, die afwisselend met de luit, de viool en percussie voor broeierige sfeermomenten zorgt.(...) In een oogopslag leg je de link. Dit is het klassieke beeld van de Japanse Butoh (...) Dan is er een fraai schaduwspel of gaat het zeil van de tent omhoog. De bewegingen worden op het podium nog grotesker en de tekst is vaak niet meer dan een reeks klanken of echo's. Woestijn'93 wil zo de aandacht richten op de oorsprong van woorden en bewegingen. Een mooie intentie

...
...

Al Sharq Al Awsat- Londen 5-2-2001

Over *De Kop van de Mameluk Djaber*

woestijn 93 legt de accent op haar werk via de beweging. Theater in beweging. Bewogen worden. De actie als beweging. De tekst als beweging. De imotie en da ratio. Zij werken met rituelen als waarborg voor de vrijheid van het lichaam. Zij benader de ratio als macht, de zintuigen als een vervreemde slaaf in dienst van de macht advocaat van de duivel. Zij pogen om een evenwichtige relatie op te bouwen tussen lichaam en imotie en ratio.

Terzake - Maandag 28 juni 2004

Het leven zoals het is in Bagdad... aan de vooravond van de machtsoverdracht. Gisteren trok collega Rudi Vranckx met zijn ploeg van zonsopgang tot zonsondergang door de straten van Bagdad. Hij sprak er niet alleen met militairen op patrouille, en de gewone Irakees, maar kwam er ook extravaganter volk tegen. Eén van hen was theatermaker Hazim Kamaledin, die meer dan twintig jaar in Antwerpen woonde, en onlangs terugkeerde naar zijn geboorteland. Een reportage over hoop en wanhoop vanuit een verscheurd Irak. Voor de laatste reacties op de machtsoverdracht gaan we live naar Bagdad en New York.